

2005.

2005. augusztus 18. A Kondor Katalin lemondása és az új elnök megválasztása közötti - beláthatatlan ideig tartó - interregnumban jogi köntösbe bújtatott politikai csata folyik a Magyar Rádióért. A Kondor Katalin lemondása és az új elnök megválasztása közötti - beláthatatlan ideig tartó - interregnumban jogi köntösbe bújtatott politikai csata folyik a Magyar Rádióért. Bár a baloldal szerint a közmédiát súlyos elfogultság jellemzi, a Heti Válasz az ORTT-től ennek ellentmondó adatokat kapott. Kondor Katalin, a Magyar Rádió (MR) leköszönt elnöke jogosan testálta-e a közmédia ügyvezetését Hollós János igazgatásszervezési alelnökre? Esetleg a rádiót felügyelő közalapítvány kuratóriumi elnökségét vezető szocialista Gellért Kis Gábornak van igaza, aki, a döntés törvényességét vitatva, Szijártó István gazdasági igazgatót nevezte ki a rádió élére tulajdonosi megbízottnak? Ez azért lehet kérdés, mert a médiatörvény nem rendelkezik az elnök nélkül maradt rádió ügyvezetőjéről, az érintettek pedig mást és mást olvasnak ki a közmédia alapító okiratából, szervezeti és működési szabályzatából, a munka törvénykönyvéből, valamint a gazdasági társaságokról szóló jogszabályból. JOGI PÁTHELYZET Nem siettetni a megoldást, hogy az Országgyűlés alkotmányügyi, valamint kulturális bizottsága legkorábban a parlamenti idény szeptemberi kezdetekor foglalhat állást az ügyben, és a cégbíróságként eljáró Fővárosi Bíróság is csak hetek múltán dönt, hogy tudomásul veszi-e a gazdasági igazgató kinevezését, vagy helyt ad Hollós törvényességi felügyeleti eljárást kezdeményező beadványának. Ha pedig az augusztus 23-án záródó újabb elnöki pályázat - a korábbi két próbálkozáshoz hasonlóan - kudarcba fullad, az évek óta hol csendesebben, hol erősebben dúló médiaháború legújabb felvonása még hónapokig, merészebb vélekedések szerint akár a jövő tavaszi választásokig is elhúzódhat. "Épp ezért remélem, lesz annyi felelősségérzet Hollós Jánosban, hogy visszalép a jogtalanul bitorolt ügyvezetői tisztségtől" - mondta lapunknak Gellért Kis Gábor, aki már Kondor Katalinról sem volt valami nagy véleménynel - a Magyar Narancsban egyenesen az utóbbi 35 év legrosszabb rádióelnökének nevezte -, Hollóst azonban, ha lehet, még kevesebbre tartja. "Abban a pillanatban átadom az ügyvezetést annak, aki törvényes felhatalmazással jelentkezik nálam. Mind ez ideig nem keresett meg ilyen személy" - utasította vissza a kuratóriumi elnök szavait a Heti Válasz megkeresésére Hollós János, egyértelművé téve: felelőtlenségnek tartaná, ha a Magyar Rádió irányítását a szerinte törvénytelenül megbízott munkatársára bízna. E jogi patthelyzet közepette még különösebb zökkenők nélkül működhetne a rádió - nem úgy a szükséges pénzek elvonásától fenyegetve. Amint ugyanis Gellért Kis Gábor augusztus elején közölte, mindaddig nem utalja át a közmédiának az üzemben tartási díjból e hónapban esedékes 580 millió forintot, amíg Hollós János nem mond le az ügyvezetésről Szijártó István javára. Miután azonban a rádió-közalapítvány kuratóriumi elnökségének e tárgyban összehívott,

múlt heti ülése határozatképtelen volt - s mert a jelek szerint már szocialista párttársai is túlzásnak találták a rádió kiéheztetésére kilátásba helyezett lépést -, a testület elnöke úgy határozott: 286 millió forintot mégis átutal az adókra és járulékokra. A további forrásokról, így a bérek és közmûdíjak fedezetéről lapzártánkig nem született döntés; miként Gellért Kis Gábor bejelentette, ezen összegek sorsáról Szijártó Istvánnal egyeztet majd. Ezzel a kézből etetéssel felérő eljárással viszont a kuratóriumi elnök nem akármilyen vádakát vont a fejére. A rádió jogi igazgatósága szerint a pénzek megvonása egyenlő a joggal való visszaélés polgári törvénykönyvbe ütköző cselekedetével, nem is szólva arról, hogy a rádió "kiéheztetésével" megkérdőjeleződhet a közmédium függetlensége is. E játszmában egyébként különös szerepet játszik Szijártó István, hiszen gazdasági igazgatóként először neki kell szembesülnie az elvonások következményeivel. Mivel pedig Gellért Kis Gábor úgy nyilatkozott: azért nem kívánja az összegeket átutalni a rádiónak, mert a jelenlegi ügyvezetés mellett nem látja biztosítottak törvényes felhasználásukat, mintegy a kifizetésekért elsősorban felelő Szijártóra is kiterjesztette a vádat, mely szerint a Magyar Rádióban jogtalan pénzfelhasználás gyanúja állhat fenn. (Minderről meg szeretnénk volna kérdezni a gazdasági igazgató véleményét is, ő azonban nem kívánt lapunknak nyilatkozni.)

NEMZETI FŐADÓ A Magyar Rádióért dülő örökösödési háború kiváltó oka - bár helyenként nehezen követhető jogvita köntösét ölti - nem igényel sok magyarázatot. Egy olyan médiumért folyik a küzdelem, melynek Kossuth rádióként ismert nemzeti főadója Krónika című műsorával reggel és délben egy-, másfél millió fölötti létszámban ültet érdeklődőket a készülék elé - s ezzel magasan vezeti a hallgatottsági versenyt, megelőzve még az olyan kereskedelmi adókat is, mint a Sláger, a Danubius és a Juventus Rádió. Nem véletlen, hogy a baloldal az Orbán-kormány idején megválasztott Kondor Katalin kinevezése óta árgus szemekkel figyeli eme értékes közmédium tevékenységét, és minden adandó alkalommal szóvá teszi vélt vagy valós elfogultságait. Ezt tette Gellért Kis Gábor is, amikor a Heti Válasznak nagy meggyőződéssel magyarázta, hogy szerinte elegendő meghallgatni egy-egy hírműsort, és egyértelművé válik a rádió Fidesz iránti elfogultsága. Amikor példát kértünk tőle, kijelentette: ha a Krónika kormánypárti politikusokat szólaltat meg, a szerkesztők rendre teret adnak az ellenzék véleményének is, ám a Fidesz nemzeti konzultációjáról szóló beszámolók után kormánypárti politikusoknak nem kínálnak lehetőséget a reagálásra. A Krónika vezetője, Meszleny László ezzel szemben úgy nyilatkozott a Heti Válasznak: a rádió hírszerkesztési alapelveinek megfelelően akkor szólaltatják meg az ellenérdekelteket, ha tényállítás hangzik el vele kapcsolatban. "Ehhez az eddigi gyakorlathoz tartjuk magunkat a nemzeti konzultációról és a kormány kérdések és válaszok kampányáról szóló beszámolók esetében is. A vélemény véleményeztetésére azonban nem vállalkozhatunk, akkor ugyanis hangos üzenőfüzet alakulna át a rádió" - mondta lapunknak Meszleny László. S ha ennek ellenére a példában említett műsorokban politikai befolyásolásról tanúskodó szakmai hibát lehetne tetten érni, akkor az Országos Rádió- és Televíziótestület (ORTT), illetve annak panaszbizottsága miért nem ítélte el ezt a gyakorlatot? - tettük fel a kérdést Gellért Kis Gábornak, aki válaszában meglehetősen lefitymálón vélekedett a médiatestület működéséről. "Az ORTT a közmédiumokkal kapcsolatos feladatai terén nem mindig képes a kellő hozzáértéssel eljárni; a panaszbizottsági határozatok pedig nem alkalmasak a rádió nyilvánvaló kiegyensúlyozatlanságának megállapítására" - mondta. (A helyzet megítélését ugyanakkor bonyolíthatja, hogy a Magyar Rádió hírszerkesztőségének vezetője nem más, mint Szabó Zoltán szocialista politikus élettársa, Karakai Ildikó.) Gellért Kis Gábor hasonlóan lesújtó véleményt fogalmazott meg azokról a jelentésekről is, amelyekben a testület azt elemzi, hogy a pártok politikusai hány percet kapnak az egyes tévé- és rádióadók hírműsoraiban. A szocialista

médiapolitikus szerint ez a kimutatás azért nem mérvadó, mert csak egyegy megszólalás hosszát mérik, és nem térnek ki a körülményekre; mert nem mindegy, hogy egy politikus sikerről számolhat-e be, vagy egy kudarcos ügyben magyarázkodásra, netán védekezésre kényszerül. (Az ORTT rendszeresen készít ilyen összegzéseket is, ám jelentéseiben a kudarcos, illetve sikeres ügyben történő megszólalások arányát az összes magyar médiumra kivetítve teszi közzé. Abból pedig bajosan lehetne egyetlen médium kiegyensúlyozottságára következtetni.) Ezzel együtt az ORTT elemzésein és határozatain kívül nem áll rendelkezésre más olyan eszköz, amely - az esetenként mégoly megalapozott egyéni benyomásokon túl - hivatalos támpontként szolgálhatna egy-egy rádió vagy tévéadó megítélésében, különös tekintettel a más médiumokkal való összehasonlításra. Amint pedig a testület legfrissebb kimutatásából kiderül, a 2005 áprilisa és júniusa közötti időszakban a Magyar Rádió nagyjából hozza azt a francia médiahatóság által használt, hazánkban hallgatólagosan elfogadott arányt, mely szerint a hírműsorokban a megszólalások egyharmada a kormányt, másik harmada a kormánypártokat, további egyharmada pedig az ellenzéket kell hogy illesse (lásd 1. táblázatunkat).

A KÖZSZOLGÁLATISÁG PRÓBÁJA Miként lapunknak Plauschin András, az ORTT Műsorfigyelő és Elemző Igazgatóságának tudományos munkatársa elmondta, ezen szemponton belül a legerősebb mérőszámnak az az összesítés tekinthető, amely azt mutatja, hogy az egyes politikusok hány perces, élőszóban történő megszólalásra kapnak lehetőséget az adott médiumban. Az ORTT-től kapott 2. táblázatunkból kiderül: a Magyar Rádió ezen a téren is tartja a kétharmados-egyharmados normát, sőt bizonyos esetben túlteljesítés is tapasztalható. Ennek, mint megtudtuk, az az oka, hogy a Reggeli krónikában keddenként jelentkező Gyurcsány-interjúk időtartama "felnyomja" az átlagot. "Az ORTT nincs abban a helyzetben, hogy egy politikai vitában állást foglaljon: kiegyensúlyozott-e vagy sem a Magyar Rádió. Nem az a dolgunk, hogy általános nyilatkozatokat tegyünk, hanem hogy szakmai szempontok szerint elemezzük a műsorokat. Az utóbbi évek számai mindenesetre azt mutatják, hogy a közrádió nagyjából-egészéből tartja a hazánkban hallgatólagosan elfogadott kétharmad-egyharmad arányt" - értékelte a testület adatait a Heti Válasznak Plauschin András.

Bár nyilván létezhetnek vitatható műsorok a Magyar Rádióban - sokan ilyennek tartják a Vasárnapi újságot, illetve az ellenpárjaként emlegetett, bár sokkal szerényebb hallgatottságú 16 órát, amely műsorok nem biztos, hogy minden tekintetben kiállják a közszolgálati kódex próbáját -, az ORTT panaszbizottságának eddigi gyakorlata hasonló következtetések levonására kínál alkalmat. A Heti Válasz a testület vezetője, Obsina Béla által lapunk rendelkezésére bocsátott kimutatást használva a Magyar Televízió, illetve a Magyar Rádió elmúlt öt évét vetette össze (lásd 3. táblázatunkat). Az összehasonlításból pedig kiderül: ha csak az elítélő határozatok számát vesszük alapul, 2000 és 2004 között a két jelentős közmédia versenyéből éppenséggel a rádió kerül ki győztesen, amennyiben a jogerős panaszbizottsági elmarasztalások száma 18-37 a sokak által baloldali kézben tudott köztévét "javára".

KÖZSZOLGÁLATI KÓDEX RÉSZLETEK A MAGYAR RÁDIÓ KÖZSZOLGÁLATI MŰSOR-SZOLGÁLTATÁSI SZABÁLYZATÁBÓL: "A Magyar Rádió Rt. (...) a többségi és kisebbségi álláspontok megjelenítésével kielégíti a hallgatók széles körének, a társadalom valamennyi jelentős csoportjának érdeklődését." "Az MR Rt. a műsorszolgáltatás során gondoskodik (...) a nemzeti hagyományok ápolásáról, a nemzeti önazonosság megőrzéséről és fejlesztéséről." "Az eltérő nézeteket, véleményeket - ha lehetséges - ugyanabban a műsorszámban kell bemutatni." "Valamennyi álláspont, nézet, vélemény bemutatása (...) nem vonatkozik minden egyes műsorszámra. A műsorszolgáltatás egészében, illetve az állandó, rendszeresen jelentkező műsorszámokban azonban ennek a követelménynek folyamatosan

ÖRÖKÖSÖDÉSI HÁBORÚ

Írta: Heti Válasz

2005. augusztus 21. vasárnap - Módosítás: 2005. augusztus 21. vasárnap

érvényesülnie kell." "Az MR Rt. műsoraiban a pártok, politikai mozgalmak, érdek-képviselési és más szervezetek szerepeltetésének nincs számszerűen meghatározott aránya." "Sem az egyes műsorkészítő, sem az MR Rt. nem azonosulhat csupán egyetlen nézettel vagy véleménnyel." Szőnyi Szilárd